

Posudek diplomové práce

HANZLÍK, Lubomír: Fenomén jménem Porta, Praha 2021, diplomová práce na Ústavu českých dějin FF UK, 101 s.

Folková hudba či festivaly a umělci se v posledních letech zařadili k oblíbeným badatelským tématům studentských závěrečných prací i odborných monografií. Nejde o skutečnost zarážející či překvapivou. Kulturní produkce, její mechanismy a organizace jsou vděčným badatelským terénem, na němž lze ohledávat nejen kulturní politiku státu. V případě výzkumu zaměřeného na období nesvobody nabízí sledování folkové scény možnost identifikovat hranice a intenzitu státních intervencí, stejně jako schopnosti rezistence aktérů, kteří se museli průběžně konfrontovat se zájmem státních struktur, v tom i těch represivních.

Do načrtnutého tematického ranku spadá i diplomová práce Lubomíra Hanzlíka, jenž zaměřil pozornost na legendární hudební festival Porta. Zcela patřičně přitom identifikoval Portu jako výrazný dobový fenomén, jehož význam si současníci dnes možná již neuvědomují.

Výběr tématu byl na straně Lubomíra Hanzlíka ryze osobní. Je mi sympatické, že pisatel svou motivaci otevřeně deklaroval. Konkrétní hudební posluchačské záliby však autorovi nebránily, aby se ujal práce se snahou o objektivní přístup ke zvolené badatelské látce. Jak přitom čtenářům sděluje, jeho záměrem nebylo sepsat dějiny festivalu jako takové, nýbrž prezentovat jej jako dobový kulturní a společenský fenomén především druhé poloviny 80. let.

Aby naplnil zvolený cíl, musel se autor popasovat s několika badatelskými výzvami, notabene v období poznamenaném epidemií covid-19. Tou nejzásadnější byla přístupnost k relevantním archivním materiálům. Nejen Lubomír Hanzlík přitom může litovat, že k bádání zatím stále zůstávají nedostupné materiály Socialistického svazu mládeže, klíčové instituce, pod jejíž záštitou Porta probíhala. Na druhou stranu je třeba autora pochválit za iniciativní přístup k výzkumu, kdy v rámci bádání oslovil s žádostí o informace a vyjádření některé z aktivních protagonistů folkové a písničkářské scény

včetně samotné Porty. Vedle archivních materiálů a vzpomínek pamětníků pisatel rovněž pracoval s dobovými novinami a časopisy.

Pro svou práci zvolil Lubomír Hanzlík logickou strukturu. Celkově je práce rozdělena do čtyř obsáhlejších kapitol, jimž předchází vysvětlující úvod a které uzavírá shrnující závěr. Autor postupně nastiňuje ideové kořeny folkového hnutí, přičemž se nebojí zabrousit i do prvorepublikových trampských časů. Po takto nastíněném kontextu přistupuje k samotné Portě a líčí poměr Porty a státní moci. Směrem ke kulturní antropologii či snad i etnologii se přiklonil v kapitole věnované rituálům spojovaným s Portou, jejichž prostřednictvím právě poukazuje na Portu coby fenomén. Konečně posledním oddílem je část věnovaná samotnému Lochotínu, coby „místu činu“, jenž mohl v představách a prožívání některých či řady aktérů vlastně hraničit s místem protestu proti komunistickému režimu, jak píše Lubomír Hanzlík.

Obeznamenost s prameny, ale i pamětnické hlasy autorovi umožnily zachytit pestrou minulost daného hudebního festivalu, přičemž eviduje hlasy a příhody, které by jinak zůstaly v zapomnění kvůli chybění v archivních pramenech. Zachycení rozličných drobností z každodennosti Porty považuji za jeden z přínosů práce.

Textu lze vytknout drobné nepřesnosti či ošidnou povahu některých vyjádření. Autora jsem upozorňoval, že pokud správně uvažuje o trampingu jako jednom ze zdrojů pozdější Porty, nemůže v případě represivních kroků poúnorového státu psát o tom, že toto hnutí (spolu se skautingem) bylo na počátku 50. let zrušeno – tramping jakožto neorganizovaná aktivita/hnutí/trávení volného času nebylo možné zakázat či zrušit z důvodu jeho neorganizované povahy. Stejně tak není přesné, že by měl trampský oděv svůj prapůvod v podobě skautského kroje (s. 87) – třeba v době meziválečného Československa „se jezdilo“ často v tom, v čem chodili kluci a holky i ve městě, navíc bylo možné zakoupit si sportovní a turistické oblečení. Podobně je vhodná opatrnost v označování oděvu trampů za „trampský stejnokroj“ (s. 89). Z mého pohledu nepřesným je autorovo vyjádření (s. 19) komentující časté přesuny místa konání Porty: „Vyvstává otázka, proč měl tehdejší režim potřebu hrát výše naznačenou hru.“ Obratem se totiž nabízí ptát se, kdo je oním režimem, který hru hraje, má skutečně nějakou potřebu hrát s pořadatelem hry. Navíc hra je svázána v principu nějakými pravidly, o jaká by tedy v tomto případě šlo?

Veškeré nadnesené připomínky i „bílá místa“ a mezery výsledného výzkumu, jež sám autor přiznává, by ovšem neměly zastínit autorovo odhodlání, s nímž se i v časech nepřátelských k bádání, protože koronavirových, chopil práce na tématu. S vědomím jeho osobního nasazení pro věc doporučuji jeho práci o fenoménu Porta k úspěšné obhajobě a právě i jako ocenění jeho badatelské vůle a zaujetí navrhuji hodnocení „výborně“... AHOJ!

V Litoměřicích dne 30. 5. 2021

doc. PhDr. Jan Randák Ph. D.